

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 131/21
Luksemburgā, 2021. gada 15. jūlijā

Spriedums lietā C-742/19
Ministrstvo za obrambo

Tiesa precizē gadījumus, kuros direktīva par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem nav piemērojama militārpersonu veiktajām darbībām

Šai direktīvai nav pretrunā tas, ka dežūras laikposms, kad militārpersonai ir jāuzturas kazarmās, kurās tā ir norīkota, tur neveicot faktisku darbu, tiek atalgots atšķirīgā veidā nekā dežūras laikposms, kad tā faktiski veic darbu

No 2014. gada februāra līdz 2015. gada jūlijam B. K., Slovēnijas armijas instruktors, septiņas dienas mēnesī veica nepārtrauktas "dežūras". Šo dežūru laikā, kurā ietilpa laikposmi, kad viņam bija jāveic faktiskas uzraudzības darbības, un laikposmi, kad viņam bija tikai jāpaliek augstākstāvošo amatpersonu rīcībā, B. K. bija jābūt sasniedzamam un pastāvīgi jāuzturas kazarmās, kurās viņš bija norīkots.

Uzskatot, ka šajās "dežūras" dienās katrā tikai astoņas stundas bija darba laiks, Aizsardzības ministrija samaksāja B. K. parasto darba samaksu par šīm stundām un par pārējām stundām viņam piešķīra tikai piemaksu par izsaukuma gatavību 20 % apmērā no pamatalgas.

B. K. prasība par to, lai viņam kā par virsstundām tiktu samaksāts par stundām, kurās "dežūras" laikā viņš faktiski neveica nekādu darbu sava darba devēja labā, bet viņam bija jāpaliek augstākstāvošo amatpersonu rīcībā, tika noraidīta pirmajā instancē un apelācijas instancē.

Šajā kontekstā *Vrhovno sodišče* (Augstākā tiesa, Slovēnija), izskatot kasācijas sūdzību, nolēma uzdot Tiesai jautājumus par Direktīvas 2003/88¹ – kurā ir noteiktas minimālās prasības tostarp attiecībā uz darba laika ilgumu – piemērojamību dežūras darbībai, ko militārpersona veic miera laikā, un attiecīgā gadījumā – par to, vai dežūras laikposms, kad militārpersonai ir jāuzturas kazarmās, kurās tā ir norīkota, tur neveicot faktisku darbu, ir uzskatāms par darba laiku šīs direktīvas 2. panta nozīmē, nosakot šai militārpersonai par šo laikposmu maksājamo darba samaksu.

Tiesas vērtējums

Virspalātas sastāvā taisītajā spriedumā Tiesa precizē, pirmkārt, gadījumus, kuros militārpersonas veikta dežūras darbība ir izslēgta no Direktīvas 2003/88 piemērošanas jomas.

Lai to izdarītu, Tiesa vispirms konstatē, ka LES 4. panta 2. punkta – kurā ir paredzēts, ka valsts drošība ir vienīgi katras dalībvalsts atbildība², – ietekme nav tāda, ka militārpersonu darba laika organizēšana tiktu izslēgta no Savienības tiesību piemērošanas jomas.

Šajā ziņā Tiesa norāda, ka dalībvalstu bruņoto spēku galvenie uzdevumi, proti, teritoriālās integritātes un valsts drošības saglabāšana, ir skaidri minēti starp tām valsts galvenajām funkcijām, kuras Savienībai ir jārespektē. Tā precizē, ka no tā tomēr neizriet, ka dalībvalstu lēmumi par bruņoto spēku organizāciju neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, it īpaši, ja runa ir par saskaņotiem noteikumiem par darba laika organizēšanu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/88/EK (2003. gada 4. novembris) par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem (OV 2003, L 299, 9. lpp.).

² Saskaņā ar šīs tiesību normas formulējumu Savienība respektē valstu galvenās funkcijas, tostarp nodrošinot valsts teritoriālo integritāti, uzturot likumību un kārtību un aizsargājot valsts drošību.

Lai gan tas, ka Savienībai ir jārespektē valsts pamatfunkcijas, tātad nenozīmē, ka militārpersonu darba laika organizēšana pilnībā tiek izslēgta no Savienības tiesību piemērošanas jomas, tomēr LES 4. panta 2. punktā ir prasīts, lai Savienības tiesību normu attiecībā uz šo organizāciju piemērošana militārpersonām nebūtu šķērslis šo pamatfunkciju pienācīgai izpildei. Tādējādi Savienības tiesībās ir jāņem vērā īpatnības, ko katra dalībvalsts nosaka savu bruņoto spēku darbībai un kas it īpaši izriet no šīs dalībvalsts īpašajām starptautiskajām saistībām, konfliktiem vai draudiem, ar kuriem tā sastopas, vai no šīs valsts ģeopolitiskā konteksta.

Turpinājumā, runājot par Direktīvas 2003/88 piemērojamību personām, Tiesa atgādina, ka jēdziens “darba ņēmējs” ir definēts, ņemot vērā darba tiesisko attiecību būtisko iezīmi, proti, apstākli, ka persona citas personas labā un tās vadībā sniedz pakalpojumus, par kuriem tā saņem atalgojumu. Tā kā šis attiecīgajā laikposmā ir B. K. gadījums, minētā direktīva ir piemērojama viņa situācijai.

Visbeidzot attiecībā uz Direktīvas 2003/88 materiālo piemērošanas jomu, kas ir definēta ar atsauci uz Direktīvas 89/391³ 2. pantu, Tiesa atgādina, ka tā ir piemērojama “visām valsts un privātas darbības nozarēm”⁴, izņemot, ja tā ir nenovēršamā pretrunā dažu valsts dienestu darbības īpatnībām, tostarp bruņotajos spēkos⁵.

Šajā ziņā Tiesa norāda, ka Direktīvas 89/391 2. pants nevar tikt interpretēts tādējādi, ka dalībvalstu bruņoto spēku locekļi pilnībā un pastāvīgi ir izslēgti no Direktīvas 2003/88 piemērošanas jomas. Proti, šāda izslēgšana attiecas nevis uz noteiktām valsts dienesta nozarēm, tās aplūkojot kopumā, bet gan – to specifikas dēļ – vienīgi uz noteiktām darbību kategorijām šajās nozarēs. Konkrēti, attiecībā uz militārpersonu veiktajām darbībām Tiesa it īpaši norāda, ka darbībām, kas saistītas tostarp ar administratīviem, uzturēšanas, remonta, veselības aprūpes, kārtības uzturēšanas vai kriminālvajāšanas dienestiem, pašām par sevi nepiemīt īpašas iezīmes, kas nepieļauj jebkādu darba laika plānošanu, kurā tiktu ievērotas Direktīvā 2003/88 noteiktās prasības, vismaz tad, ja šīs darbības netiek veiktas militārās operācijas ietvaros vai sagatavošanās laikā tieši pirms tās.

Tiesa savukārt nospriež, ka minētā direktīva nav piemērojama militārpersonu darbībām – un tostarp dežūras darbībām –, ja tās notiek to sākotnējās apmācības, operatīvo mācību vai militāru operāciju ietvaros ar bruņoto spēku militāru iesaistīšanos, neatkarīgi no tā, vai tās notiek pastāvīgi vai laiku pa laikam, attiecīgās dalībvalsts robežās vai ārpus tām. Turklāt Direktīva 2003/88 arī nav piemērojama militārpersonu darbībām, kas ir tik specifiskas, ka tās nepieļauj darbinieku rotācijas sistēmu, kas ļautu nodrošināt atbilstību šīs direktīvas prasībām. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad jākonstatē, ka militārpersonas darbība tiek veikta tādu ārkārtēju notikumu kontekstā, kuru smaguma un mēroga dēļ ir jāveic pasākumi, kas ir absolūti nepieciešami sabiedrības dzīvības, veselības un drošības aizsardzībai, un to pienācīga izpilde tiktu apdraudēta, ja būtu jāievēro visi šajā direktīvā paredzētie noteikumi, vai ja šīs direktīvas piemērošana šādai darbībai, uzliekot pienākumu attiecīgajām iestādēm ieviest rotācijas vai darba laika plānošanas sistēmu, varētu notikt, tikai kaitējot pienācīgai faktisko militāro operāciju izpildei. Iesniedzējtiesai ir jānosaka, vai uz B. K. nodrošināto dežūras darbību attiecas kāds no šiem gadījumiem. Ja tas tā nav, šī darbība ir uzskatāma par tādu, kas ietilpst Direktīvas 2003/88 piemērošanas jomā.

Otrkārt, Tiesa norāda – pieņemot, ka Direktīva 2003/88 šajā gadījumā ir piemērojama, militārpersonai noteiktais dežūras laikposms, kas nozīmē tās nepārtrauktu uzturēšanos darba vietā, ir jāuzskata par darba laiku, ja šī darba vieta nesakrīt ar tās dzīvesvietu. Tomēr, tā kā uz darba ņēmēju atalgojuma par dežūras laikposmiem veidu attiecas atbilstīgās valsts tiesību normas, nevis Direktīva 2003/88, tai nav pretrunā tas, ka dežūras laikposms, kad militārpersonai ir jāuzturas kazarmās, kurās tā ir norīkota, tur neveicot faktisku darbu, tiek atalgots atšķirīgi nekā dežūras laikposms, kad tā faktiski veic darbu.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa

³ Padomes Direktīva 89/391/EEK (1989. gada 12. jūnijs) par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā (OV 1989, L 183, 1. lpp.).

⁴ Direktīvas 89/391 2. panta 1. punkts.

⁵ Direktīvas 89/391 2. panta 2. punkta pirmā daļa.

neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127